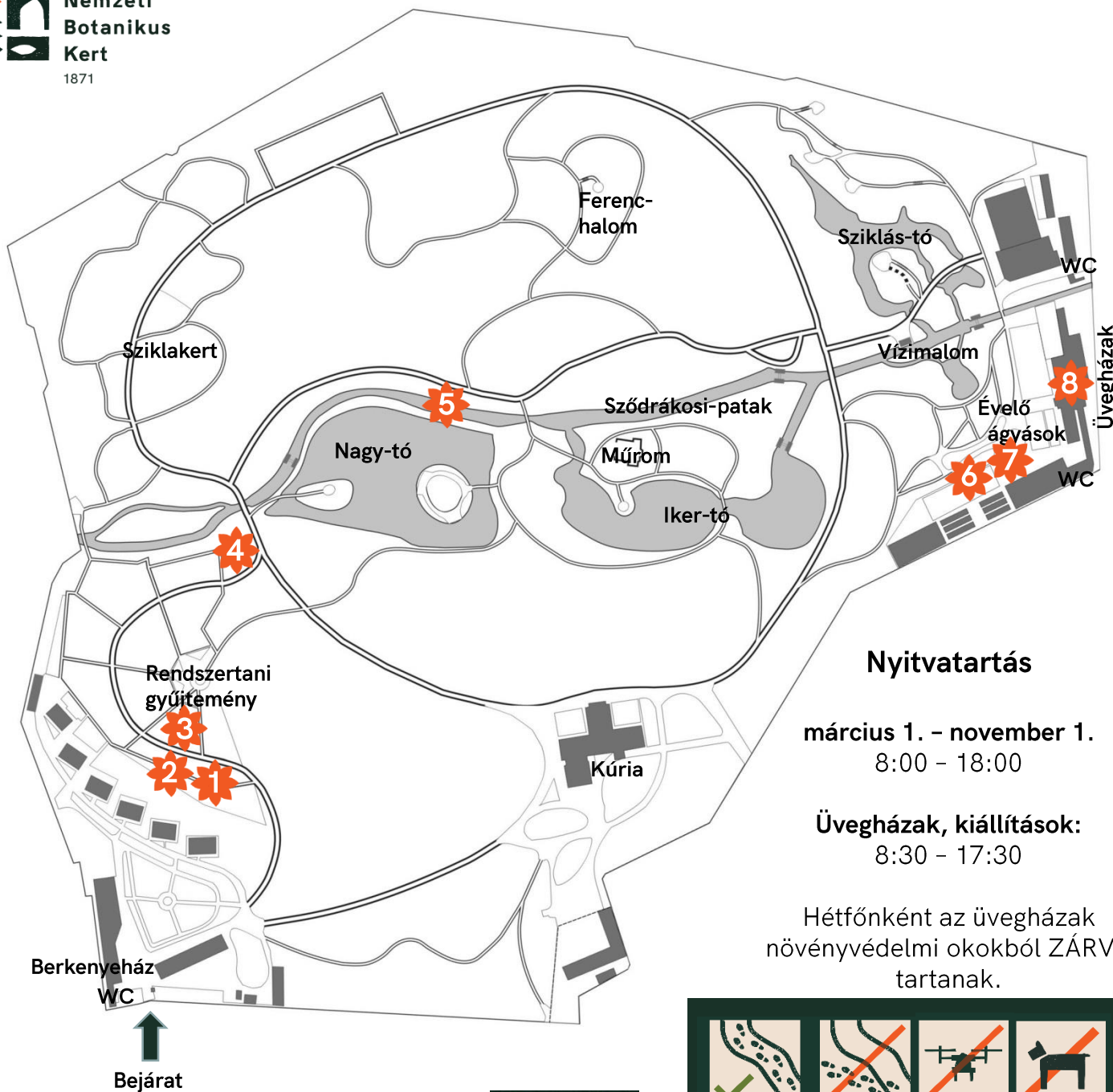

A hónap érdekességei

Nemzeti Botanikus Kert
Vácrátót

Kopasz őszirozsa (*Aster novi-belgii*)

Nyitvatartás

március 1. – november 1.
8:00 – 18:00

Üvegházak, kiállítások:
8:30 – 17:30

Hétfőnként az üvegházak
növényvédelmi okokból ZÁRVA
tartanak.

 Térképes útmutatónk abban segít, hogy az aktuálisan virágzó fajok, vagy más időszerű látnivalók közül néhányat könnyedén megtaláljon Kertünkben.

Köszönjük, hogy az utakon maradnak!

www.botanikuskert.hu

Mindszent Hava. Az október már a télre való készülődés jegyében telik el. A dézsás növények, melyek tavasztól őszig az üvegházak környékén pompáznak, télre a teletető házba kerülnek. Megkezdődik az évelők visszavágása, a Rendszertani gyűjtemény felásása, és befejeződik a Kertben a maggyűjtés.

1 A Rendszertani gyűjteményben, a libatopfélék (*Chenopodiaceae*) családjának ágyásában most virágzik a **labodacserje** (*Atriplex halimus*). 1-2 méter magasra megnövő kis cserje, elágazó, fehéres hajtásokkal, tojásdad vagy háromszögletű, ezüstös, bőrnemű levelekkel. Apró virágai végálló, összetett fűrtvirágzatban nyílnak. Fagyérzékeny mediterrán növény, a Szentföldön, a Jordán völgyében, sós mélyedésekben, homokos talajú vízmosásokban, oázisok környékén különösen gyakori. A bibliai időkben a szegényebbek ínségeledele volt. A helybeli pásztorok szívesen eszik ízletes levelét, melynek sótartalma a száraz élőhelyeken megnő, és ez csökkenti élvezhetőségét. Hamuját szappankészítéshez használják.

2 Az ajakosvirágúak (*Lamiaceae*) gazdag családjában nyílik a felálló, merev szárú, lándzsás levelű, különlegesen szép, narancs-vörös, "emeletes" virágzatú **oroszlánfarok** (*Leonotis leonurus*). Két méteres magasságot is elérő, Dél-Afrikában őshonos félörökzöld, fásszárú évelő, de fagyérzékenysége miatt kertünkben csak egynyáriként neveljük. Védettebb helyeken, téli takarással, enyhébb években esetleg hazánkban is kitelelhet. Természetes élőhelyén, füves szavannákon, cserjés bozótos helyeken, út szélén fordul elő, kedveli a napos, viszonylag száraz helyeket.

3 A kutyatejfélék (*Euphorbiaceae*) családjába tartozó **ricinus** (*Ricinus communis*) hazájában (Északkelet-Afrikától Közel-Keletig) és a trópusi vidékeken, ahol sokfelé kivadult, 8-12 méter magas cserje. Nálunk egynyári növényként ültetik, s az első nagyobb fagyoktól elfekszik.

Hosszú nyelű, nagy levelei tenyeresen hasadtak. Apró virágainak csak 5 pirosas lepellevéle van. A virágok tömött virágzatban nyílnak, felül helyezkednek el a hárombibés, piros női virágok, melyekből a lágy tüskékkel borított, háromrekeszű toktermések fejlődnek. Alul vannak a porzós virágok, a rengeteg sárga portokkal. Sok, színben és méretben változó fajtája ismert, részben, mint dísz-, részben, mint gyógynövény. A magjából préselt ricinusolaj közismert hashajtó, és bőrpuhító, nyugtató hatása miatt borogató szerek, szemvizek alapanyaga. Vigyázzunk, mert az egész növény, de különösen tüskés vagy sima felületű toktermése, benne a sok maggal, **MÉRGEZŐ!**

4 Dendrológiai gyűjteményünk egyik igazi különlegessége a **hétfiúvirág-cserje** (*Heptacodium miconioides*). Ez a mutatós cserje csak a múlt század eleje óta ismert a nyugati botanikusok körében, mióta E.H.Wilson angol botanikus és híres „növényvadász” 1907-ben felfedezte a közép-kínai Hupei tartomány erdőségeiben. Kínai neve (qi zi hua shu = hét fiú virág cserje) arra utal, hogy virágzatában a viszonylag kicsi virágok hatosával csúcsálló örvöcskébe rendeződnek, amelyet egy hetedik középső virág zár le. A virágzást követően megmaradó csészéinek cimpái tovább növekednek, miközben bíborpiros színűre változnak. Nemcsak ősszel, apró, krémfehér, illatos virágainak nyílásakor tűnik fel, hanem különleges, keresztben átellenesen álló, három párhuzamosan futó ér mentén megtörő, sötétzöld levelei az egész vegetációs időszakban vonzóvá teszik.

5 Kertünkben több helyen különleges alkotások hívogatják a látogatókat. A fiatal szobrászok egyedülálló kiállítása az idén negyedik alkalommal megrendezett **Természetművészeti Nyitott Műhely** keretében, Intézetünk és a Magyar Képzőművészeti Egyetem együttműködésében valósult meg. A Műhely célja, hogy a Botanikus Kertet összekösse a képzőművészettel, egyszerre hívja fel a figyelmet a természeti értékekre a kortárs képzőművészen keresztül és egyúttal a természeti környezet segítségével a kortárs képzőművészetre. Az ideai téma az adaptáció volt. Az alkotások a kert 7 helyszínén tekinthetők meg.

6 Az Évelő- és Sziklakerti gyűjtemény több ágyásában is gazdagon virágzik az **őszi begónia** (*Begonia grandis ssp. evansiana*). Különlegessége, hogy míg a többi begónia trópusi igényű növény, s nálunk szobanövényként vagy legfeljebb egynyári virágként nevelhető, az őszi begónia fagyűrő és enyhébb teleinket jól átvészeli. 30-40 cm magas növény, formás bordó levelei szép háttérrel adnak a magasba nyúló rózsaszín virágoknak. A ritka, ősszel virágzó árnyéki évelők egyike, különlegessé teszi az ágyást. Tavasszal későn bújnak elő hajtásai, így kertekben hagymásokat is lehet alá ültetni.

7 Az Évelő- és Sziklakerti gyűjteményt őszi közepén a **kopasz őszirozásák** (*Aster novi-belgii*) számtalan szebbnél szebb fajtája díszíti. A több mint 80 kertészeti fajta a fehér, rózsaszín, lila, kék, bíbor minden árnyalatában, teljes pompájában virít. A vad faj Észak-Amerika keleti, atlantikus részén őshonos, nedves réteken, óceánközeli mocsarakban fordul elő. Tudományos nevét New York régebbi elnevezéséről („New Belgium”) kapta. Ma már számtalan szebbnél szebb fajtáját nemesítették ki. A Rendszertani és a Sziklakerti gyűjteményben is bőven látunk belőlük.

8 Az Orchidea- és Broméliaházban különös virágú futónövényeket csodálhatunk meg. A **golgotavirágfélék** (*Passifloraceae*) tipikusan trópusi, szubtrópusi, amerikai származású család, 18 nemzetséggel és 530 fajjal. Többiségük levélhómalji kacsokkal kapaszkodó lián, ritkábban cserje vagy fa. Szórt állású leveleik tenyeresen tagoltak vagy összetettek. Legérdekesebb sugaras szimmetriájú, bonyolult szerkezetű viráguk. A virág közepén elhelyezkedő, oszlopszerű ivartartó az 5 szírom- és 5 szíromszerű csészével fölé emeli a porzókat és a 3 bibéjű termőt. Termésük tok vagy bogó, a gyümölcsként kedvelt marakuja is egy golgotavirágfaj termése.